

**Constantinos GE.  
ATHANASSOPOULOS**

Professor at Panteion University  
of Social and Political Sciences,  
Univ. of Athens, (Vis. Prof.),  
Lawyer,  
Ex Ch.L.U.L.  
Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

**Κωνσταντίνος ΓΕ.  
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου Πανεπ.  
Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,  
Πανεπ. Αθηνών (Επισκ.),  
Δικηγόρος,  
Ex Ch.L.U.L., Bruxelles,  
Ex Int. I.I.A.P., Paris

**REGIONAL  
ADMINISTRATION  
AND LOCAL  
GOVERNMENT**

Greece - Other E.U.  
Member States

Vol. A'  
New edition

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ  
ΔΙΟΙΚΗΣΗ  
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ  
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Ελλάδα - Άλλες Χώρες  
Μέλη της Ε.Ε.

Τόμος Α'  
Νέα έκδοση

2008, Athens

Αθήναι, 2008

**Constantinos GE.  
ATHANASSOPOULOS**

Professor at Panteion University  
of Social and Political Sciences,  
Univ. of Athens, (Vis. Prof.),  
Lawyer,  
Ex Ch.L.U.L.  
Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P. Paris

**Κωνσταντίνος ΓΕ.  
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου Πανεπ.  
Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,  
Πανεπ. Αθηνών (Επισκ.),  
Δικηγόρος,  
Ex Ch.L.U.L., Bruxelles,  
Ex Int. I.I.A.P., Paris

**REGIONAL  
ADMINISTRATION  
AND LOCAL  
GOVERNMENT**

Greece - Other E.U.  
Member States

Vol. A'  
New edition

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ  
ΔΙΟΙΚΗΣΗ  
ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ  
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Ελλάδα - Άλλες Χώρες  
Μέλη της Ε.Ε.

Τόμος Α'  
Νέα έκδοση

**2008, Athens**

**Αθήναι, 2008**

© Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

και

Κέντρο Επιμόρφωσης Μελετών, Έρευνας και Ανάπτυξης

Ίμβρου 6, 112 57 Αθήναι

Τηλ.: 210 8647120, Fax: 210 8658868

ISBN 960-7389-28-X

Απαγορεύεται χωρίς έγγραφη άδεια του Συγγραφέα

ή του Κέντρου η αναδημοσίευση,

έστω και μικρού τμήματος του παρόντος, καθ' οίον δήποτε τρόπο,

ως και η μετάδοσή του με οίο δήποτε σύστημα

*Στην ιερή μνήμη  
της Ευγενίας  
Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ  
ευγνωμόνως*

## *Τοις Εντευξομένοις*

*Το θέμα της οργάνωσης των ανθρωπίνων Ομάδων αρχικώς και των Κρατών μεταγενεστέρως, απησχόλησε λίαν ενωρίς, και όχι μόνον τους Ειδικούς ή τους Πολιτικούς, την Ανθρωπότητα και ιδίως μετά την επινόηση των κωδίκων επικοινωνίας (αλφαβήτων), η ακριβής χρονική εμφάνιση των οποίων δεν έχει εισέτι προσδιορισθεί.*

*Απόρροια αυτού του αναγκαίου και επιτακτικού χαρακτήρος ενδιαφέροντος ήταν η διαμόρφωση διαφόρων πολιτειακών και διοικητικών συστημάτων διακυβέρνησης των ανθρωπίνων κοινωνιών, άλλοτε ατελών, άλλοτε βαρβάρων, άλλοτε δημοκρατικών, άλλοτε λειτουργικών, άλλοτε ατελεσφόρων, αναλόγως των κρατουσών συνθηκών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, διεθνές επίπεδο, του επιτευχθέντος έως τότε κατά περίπτωση βαθμού πολιτισμού, των δημιουργηθεισών οικονομικών σταθερών παραμέτρων κ.ά.*

*Έτσι, π.χ. στον χώρο της οργάνωσης του Κράτους εν γένει και της Δημόσιας Διοίκησης γίνεται κατά περιόδους λόγος για διάφορα συστήματα, (τα οποία ειρήσθω εν παρόδω, ότι όλα έχουν ένα κοινό γνώρισμα: κανένα δεν εφαρμόζεται κατά τρόπο απόλυτο, αμιγώς), όπως π.χ. σύστημα διοικητικής οργάνωσης συγκεντρωτικό και σύστημα αποκεντρωτικό, σύστημα αυτοδιοίκησης, σύστημα διοικητικής οργάνωσης με Υπαλλήλους και σύστημα οργάνωσης με Επιτίμους Λειτουργούς, σύστημα οργάνωσης με Όργανα Μονομελή ή Συλλογικά, σύστημα Δογματικό ή Ορθολογικό, σύστημα Επαρχιακό ή Ιστορικό κ.ά.*

## Περιεχόμενα

|                                                                                                                           | Σελ. |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| - Αφιέρωση.....                                                                                                           | 3    |
| - Κυριώτερα έργα Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ.....                                                                            | 5    |
| - Τοις Εντευξομένοις.....                                                                                                 | 9    |
| - Between Debaters: Reorganization of Public Administration<br>and Local Government: Necessity or political choice? ..... | 23   |
| - Περιεχόμενα .....                                                                                                       | 31   |

### *Μέρος Α'*

#### *Η οργάνωση του Κράτους*

#### *Ο θεσμός της Περιφέρειας στην Ελλάδα*

### *Κεφάλαιο Α'*

#### *Έννοια και ορισμός του δικαίου*

|                                         |    |
|-----------------------------------------|----|
| 1. Γενική προσέγγιση.....               | 37 |
| 2. Διακρίσεις των κανόνων δικαίου ..... | 42 |

### *Κεφάλαιο Β'*

#### *Μορφή του Πολιτεύματος, οργάνωση και λειτουργία της Πολιτείας και οργάνωση της Διοίκησης του Κράτους*

#### *Η Περιφερειακή διάσταση*

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| 1. Μορφή του Πολιτεύματος .....                | 47 |
| 2. Οργάνωση και λειτουργία της Πολιτείας ..... | 47 |

|                                               |    |
|-----------------------------------------------|----|
| 3. Οργάνωση της Διοίκησης του Κράτους .....   | 50 |
| 4. Ο θεσμός της Περιφέρειας στην Ελλάδα ..... | 62 |

### *Κεφάλαιο Γ'*

#### *Συνταγματικές ρυθμίσεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα*

|                             |    |
|-----------------------------|----|
| 1. Εισαγωγικά τινά .....    | 67 |
| 2. Το ισχύον καθεστώς ..... | 68 |

### *Κεφάλαιο Δ'*

#### *Ο θεσμός της Περιφέρειας στην Ελλάδα*

|                                                                                                           |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| A. Συνταγματικές ρυθμίσεις για την οργάνωση του Κράτους ....                                              | 71 |
| B. Η εισαγωγή του θεσμού της Περιφέρειας στην Ελλάδα ....                                                 | 71 |
| Γ. Οι ισχύουσες ρυθμίσεις περί Περιφέρειας και ιδίως<br>οι ρυθμίσεις των Ν. 2503/1997 και 2647/1998 ..... | 72 |
| I. Οι ρυθμίσεις του Ν. 2503/1997 .....                                                                    | 72 |
| 1. Εισαγωγικά τινά .....                                                                                  | 72 |
| 2. Σύσταση Περιφέρειας.....                                                                               | 74 |
| 3. Αποστολή της Περιφέρειας .....                                                                         | 75 |
| 4. Όργανα της Περιφέρειας.....                                                                            | 75 |
| α. Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας .....                                                                   | 76 |
| β. Περιφερειακό Συμβούλιο.....                                                                            | 78 |
| γ. Συμβούλιο Περιφερειών.....                                                                             | 82 |
| 5. Οργάνωση της Περιφέρειας .....                                                                         | 83 |
| α. Σύσταση Γενικής Διεύθυνσης .....                                                                       | 83 |
| β. Γενικός Διευθυντής Περιφέρειας .....                                                                   | 84 |
| γ. Ομάδες Διοίκησης Έργου .....                                                                           | 86 |
| δ. Η ειδικότερη διοικητική στελέχωση των Περιφερειών .....                                                | 87 |
| ε. Προσωπικό των Περιφερειών, μετατάξεις και<br>αποσπάσεις Υπαλλήλων .....                                | 89 |



|                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| στ. Κατηγορίες Προσωπικού των Υπηρεσιών της Περιφέρειας ..                                                    | 91  |
| ξ. Πενταμελές Υπηρεσιακό Συμβούλιο .....                                                                      | 93  |
| 6. Η διοικητική τεχνική διάσταση: ο Οργανισμός της<br>Περιφέρειας .....                                       | 93  |
| α. Η οργάνωση γενικώς .....                                                                                   | 93  |
| β. Η συγκρότηση της Γενικής Διεύθυνσης Περιφέρειας .....                                                      | 94  |
| γ. Διευθύνσεις της Περιφέρειας με αρμοδιότητες<br>περιφερειακού επιπέδου .....                                | 95  |
| δ. Διευθύνσεις της Περιφέρειας εδρεύουσες στους Νομούς ή<br>στις Νομαρχίες της περιοχής δικαιοδοσίας της..... | 113 |
| 7. Πόροι των Περιφερειών, Προϋπολογισμός, Σ.Α.Ε.Π. ....                                                       | 115 |
| II. Οι ρυθμίσεις του Ν. 2647/1998 .....                                                                       | 117 |
| 1. Εισαγωγικά τινά .....                                                                                      | 117 |
| 2. Οι κατ' ιδίαν ρυθμίσεις .....                                                                              | 118 |
| αα. Αρμοδιότητες του Υπουργού Εσωτερικών,<br>Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης .....                        | 118 |
| ββ. Αρμοδιότητες του Υπουργού Ανάπτυξης .....                                                                 | 121 |
| γγ. Αρμοδιότητες του Υπουργού Περιβάλλοντος,<br>Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων .....                           | 122 |
| δδ. Αρμοδιότητες του Υπουργού Εθν. Παιδείας .....                                                             | 124 |
| εε. Αρμοδιότητες του Υπουργού Γεωργίας .....                                                                  | 124 |
| στοτ. Αρμοδιότητες του Υπουργού Εργασίας και<br>Κοινωνικών Ασφαλίσεων .....                                   | 127 |
| ζζ. Αρμοδιότητες του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας .....                                                       | 127 |
| ηη. Αρμοδιότητες του Υπουργού Πολιτισμού .....                                                                | 129 |
| θθ. Αρμοδιότητες του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας .....                                                       | 129 |
| ιι. Αρμοδιότητες του Υπουργού Μεταφορών και<br>Επικοινωνιών .....                                             | 129 |
| ιαια. Άλλες αρμοδιότητες .....                                                                                | 130 |
| Δ. Αναπτυξιακά Προγράμματα .....                                                                              | 136 |
| Ε. Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης.....                                                                         | 138 |
| Ι. Σκοπός και Αρμοδιότητες .....                                                                              | 138 |



|                                                                              |     |
|------------------------------------------------------------------------------|-----|
| II. Διοίκηση του Ταμείου .....                                               | 139 |
| III. Πόροι του Ταμείου .....                                                 | 140 |
| IV. Οργάνωση του Ταμείου .....                                               | 141 |
| ΣΤ. Περιφέρειες της Ελλάδος: πιστώσεις κατά τομέα και<br>κωδικό αριθμό ..... | 143 |

### *Μέρος Β'*

#### *Ο θεσμός της Περιφέρειας σε άλλες Χώρες*

#### *Κεφάλαιο Α'*

##### *Ο θεσμός της Περιφέρειας στο Βέλγιο*

|                                                          |     |
|----------------------------------------------------------|-----|
| A. Εισαγωγικά τινά. Συνταγματικές ρυθμίσεις .....        | 157 |
| B. Χρησιμοποιούμενοι όροι. Νομικό περιεχόμενο όρων ..... | 159 |
| Γ. Περιφέρειες .....                                     | 161 |
| α. Αρμοδιότητες Περιφερειών.....                         | 161 |
| β. Όργανα των Περιφερειών .....                          | 161 |
| Δ. Ενδιάμεσες Εδαφικές Ενότητες .....                    | 163 |
| Ε. Εδαφικές Ενότητες Βάσης .....                         | 163 |
| ΣΤ. Χρηματοδότηση των Τοπικών Δομών .....                | 165 |
| Ζ. Χάρτης Βελγίου.....                                   | 165 |
| Η. Η ταυτότητα των Περιφερειών του Βελγίου .....         | 166 |

#### *Κεφάλαιο Β'*

##### *Ο θεσμός της Περιφέρειας στην Γαλλία*

|                                                |     |
|------------------------------------------------|-----|
| A. Εισαγωγικά τινά .....                       | 167 |
| B. Η διοικητική διαίρεση της Χώρας.....        | 168 |
| Γ. Οι ειδικότερες συνταγματικές ρυθμίσεις..... | 171 |
| Δ. Η Περιφέρεια.....                           | 171 |
| Ε. Αποστολή της Περιφέρειας .....              | 172 |
| ΣΤ. Όργανα της Περιφέρειας.....                | 173 |

|                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Ζ. Οι οικονομικοί πόροι της Περιφέρειας .....                                             | 176 |
| Η. Οικονομικές δραστηριότητες των Περιφερειών<br>βάσει εθνικών πόρων .....                | 177 |
| Θ. Συμμετοχή των Περιφερειών στις δαπάνες<br>ανάπτυξιακών Προγραμμάτων .....              | 179 |
| Ι. Περιεχόμενο των Προγραμμάτων ανάπτυξης κατά<br>Περιφέρεια.....                         | 179 |
| ΙΑ. Οι ιδιωτικές επενδύσεις στην Περιφέρεια .....                                         | 181 |
| ΙΒ. Ίδρυση εταιρειών μικτής οικονομίας στις Περιφέρειες ....                              | 181 |
| ΙΓ. Οικονομικές δραστηριότητες των Περιφερειών βάσει<br>πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ..... | 182 |
| ΙΔ. Η ταυτότητα των Περιφερειών .....                                                     | 183 |
| ΙΕ. Χάρτης της Γαλλίας.....                                                               | 186 |

### *Κεφάλαιο Γ'*

#### *Ο θεσμός της Περιφέρειας στην Ιταλία*

|                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Α. Εισαγωγικά τινά. Συνταγματικές ρυθμίσεις<br>για την οργάνωση του Κράτους ..... | 187 |
| Β. Η διοικητική διάσταση .....                                                    | 187 |
| Γ. Αναλυτικώς περί Περιφερειών .....                                              | 189 |
| α. Σύσταση Περιφέρειας .....                                                      | 189 |
| β. Αποστολή Περιφέρειας .....                                                     | 190 |
| γ. Αρμοδιότητες Περιφέρειας .....                                                 | 190 |
| δ. Οικονομική αυτοτέλεια των Περιφερειών.....                                     | 192 |
| ε. Όργανα της Περιφέρειας.....                                                    | 193 |
| στ. Κυβερνητικός Επίτροπος Περιφερειών.....                                       | 195 |
| ζ. Έλεγχος νομιμότητας των διοικητικών πράξεων<br>της Περιφέρειας .....           | 195 |
| Δ. Η ταυτότητα των Περιφερειών .....                                              | 195 |
| Ε. Χάρτης της Ιταλίας .....                                                       | 198 |

*Μέρος Γ'*  
*Η Επιτροπή των Περιφερειών*  
*Οι κατ' ιδίαν ρυθμίσεις*

|                                                         |     |
|---------------------------------------------------------|-----|
| 1. Εισαγωγικά τινά .....                                | 199 |
| 2. Η συγκρότηση της Επιτροπής Περιφερειών. Στόχοι ..... | 201 |
| 3. Σύνθεση της Επιτροπής Περιφερειών .....              | 203 |
| 4. Εσωτερική οργάνωση της Επιτροπής Περιφερειών .....   | 204 |
| 5. Η πολιτική διάσταση της Επιτροπής Περιφερειών.....   | 209 |
| - Επίλογος .....                                        | 211 |
| - Βιβλιογραφία.....                                     | 221 |